

Nieuwe donderpadden in Nederland

(Tekst: Frank Spikmans, foto: Maaïke Pouwels)

In Nederland heerste al langer het idee dat er sprake was van twee rivierdonderpadvormen; een vrij kwetsbare populatie die in beken voorkomt en een minder kwetsbare, weer toenemende populatie in de grote rivieren en meren. In 2005 wordt hiervoor een verklaring gevonden. Genetisch en taxonomisch onderzoek (Nolte et al. 2005; Freyhof et al. 2005) toont aan dat er in Nederland sprake is van twee afzonderlijke soorten: *Cottus perifretum* en *Cottus rheanus*. *Cottus Gobio*, de rivierdonderpad die verondersteld werd in Nederland voor te komen, komt niet in Nederland voor. Aangenomen wordt dat *Cottus perifretum* voorkomt in de grote rivieren en meren (vnl. laag Nederland). De beekdonderpad is een stuk zeldzamer en komt waarschijnlijk alleen in de snelstromende beken van hoog Nederland voor. Hoe de verspreiding van beide soorten in Nederland precies ligt, wordt de komende jaren duidelijk. In opdracht van het ministerie van LNV voert RAVON samen met Natuurbalans-Limes Divergens een onderzoek hiernaar uit. Het verspreidingsonderzoek door vrijwilligers kan daar ook een bijdrage aan leveren. Let bij de volgende vangst van een donderpad dus extra goed op!

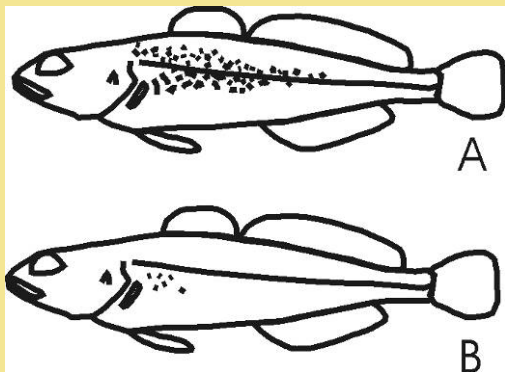
Onderscheid

Het meest bruikbare kenmerk voor het onderscheid tussen beide soorten in het veld is de aanwezigheid van stekeltjes op de flanken. Deze stekeltjes zijn ook wel zichtbaar, maar beter nog te voelen. Daarvoor beweeg je je vinger van achter naar voor over de flank van de vis. Een donderpad met stekels voelt dan ruw aan.

De rivierdonderpad (*C. perifretum*) heeft stekeltjes vanaf de borstvin tot minimaal aan de tweede rugvin (tekening A). Vaak is de hele flank gestekeld tot op de staartwortel. Dit kenmerk is alleen betrouwbaar bij juveniele dieren. Bij volwassen mannetjes zijn deze stekels soms afwezig.

De beekdonderpad (*C. rheanus*) heeft hooguit achter zijn borstvin wat stekels of deze ontbreken. De rest van zijn flank voelt glad aan (tekening B).

Op plaatsen waar beide donderpadsoorten naast elkaar voorkomen kan hybridisatie optreden. De hybriden hebben evenals *perifretum* stekeltjes verspreid over de flank.

De rivierdonderpad (*C. perifretum*; A) en beekdonderpad (*C. rheanus*; B) zijn van elkaar te onderscheiden door de stekels op de flanken (aangepast naar: Nolte et al., 2005).

Bij de rivierdonderpad (*C. perifretum*) zijn de stekels op de rug en flanken zichtbaar.

Verspreiding beekdonderpad onder de loep

De beekdonderpad (*C. rheanus*) is tot op heden alleen nog met zekerheid in de bovenloop van de Geul aangetroffen (mondelinge mededeling B. Crombaghs). Mogelijk zijn er nog andere beken waar deze zeldzame soort nog voorkomt. Wanneer u een donderpad aantreft zonder stekels op de flanken, meld dit dan! Meer informatie over het donderpaddenonderzoek verschijnt binnenkort op de website.

Literatuur

Freyhof, J., M. Kottelat & A. nolte, 2005. Taxonomic diversity of european *Cottus* with description of eight new species (Teleostei: Cottidae). Ichtyol. Explor. Freshwaters, 16(2): 107-172.

Nolte, A.W., J. Freyhof, K.C. Stemshorn & D. Tautz, 2005. An invasive lineage of sculpins, *Cottus* sp. (Pisces, Teleostei) in the Rhine with new habitat adaptations has originated from hybridization between old phylogeographic groups. Proceedings of the royal society.